

Завдання 2. Напишіть оповідання “Подорож молекули води”, в якому простежите за молекулою води в її світовому кругообігу. Підготуйте матеріал для проведення екскурсії на березі річки.

Вивчення курсу завершується природничою практикою, під час якої студенти виконують різноманітні завдання: готують матеріал про рідкісних та зникаючих представників флори та фауни Херсонщини, створюючи накопичувальну електронну теку.

Висновки. Однією з умов підготовки вихователя до екологічного виховання дітей дошкільного віку є забезпечення технічної і методичної складової навчання з природничих дисциплін, а саме, планування діяльності з використання інформаційних технологій, практичної значущості і методичної цінності ППЗ.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Богданова І.М. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх вчителів на основі застосування інноваційних технологій: Дис. ... докт. пед. наук: 1304. – О., 2003. – 404 с.
2. Жалдак М.І. Педагогічний потенціал інформатизації навчального процесу // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002. Збірник наукових праць до 10-річчя АПН України / Академія педагогічних наук України. – Частина 1. – Харків: “ОВС”, 2002. – С. 371-383.
3. Шарко В.Д. Комп’ютер як необхідний компонент освітнього середовища // Матеріали третьої міжнародної науково-практичної конференції “Інформатизація освіти України: стан, проблеми перспективи” (8-9 вересня, 2005)”. – Херсон: Айлант, 2005. – С. 96-98.
4. Творчо-розвивальні технології в екологічній освіті дошкільників / Укл. І.В. Туманова, Т.В. Круть; За заг. ред. Р.О. Романчук. – Запоріжжя: ТОВ “ЛПС” ЛТД, 2005. – 92 с.
5. Маршицька В. Екологічні проекти // Дошкільне виховання. – 2001. – № 5. – С. 24 – 25.

УДК 37.036:004

Ю.І. Олійник

СПОСОБИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМП’ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСІТИ

У статті розглянуті можливі способи використання інформаційних комп’ютерних технологій в роботі фахівця дошкільної освіти, а також методи і прийоми набуття практичних навичок роботи з вищезначеними технологіями в процесі підготовки.

Possible ways of using informational computer technologies in the work of preschool educational specialist are reviewed in the given article; besides, methods and modes of acquiring practical skills for working with foregoing technologies in the training process are observed.

Постановка проблеми: Необхідною ланкою сучасного розвивального ігрового середовища дошкільного навчального закладу будь-якого типу стають інформаційні технології навчання. При цьому, звісно, комп’ютер сам по собі не відіграє ніякої ролі без загальної концепції його застосування в дошкільній освіті, програмно-методичного забезпечення відповідно до завдань виховання і навчання, з урахуванням психофізіологічних особливостей дітей. Отже, реформування дошкільної освіти, необхідність її інформатизації потребує науково-методичного забезпечення використання в дидактичному процесі засобів навчання нового покоління та підготовку фахівців, що володіють на належному рівні сучасними інформаційними комп’ютерними технологіями.

Робота з упровадження інформаційних технологій на основі ідеї збагачення дитячої діяльності і самого педагогічного процесу дає результати тоді, коли комп’ютерні технології входять у життя дитини через гру, конструювання, художню та інші види діяльності, за умови розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо комп’ютерно орієнтованих

засобів розвитку дитини, розроблених фахівцями, які мають достатній особистий досвід використання комп'ютера [7; 3].

У період, коли йде пошук застосування інформаційних технологій у всіх ланках освіти, актуальним і своєчасним є дослідження впливу комп'ютерно орієнтованих засобів навчання на результати навчально-виховного процесу в дошкільних закладах. Не викликає сумніву, що великий вплив на розвиток особистості, її інтелектуальну, емоційну сферу і фізичне здоров'я має предметно-ігрове середовище, в якому знаходиться дитина і ті умови й засоби діяльності, якими вона користується. У сучасних умовах важливим елементом предметно-ігрового розвивального середовища стають нові інформаційні технології, в основі яких лежить використання комп'ютерної техніки.

У зв'язку з цим, особлива увага приділяється створенню інтегрованого розвивального предметно-ігрового середовища, де комп'ютер як засіб найбільш природно поєднується з іншими дидактичними засобами та методами. При такому підході комп'ютер стає розвивальним та збагачувальним сучасним засобом самостійної діяльності дитини [6; 3]. Повноцінне використання комп'ютера у галузі дошкільної освіти можливе тільки за умови підготовки високоосвічених фахівців, для яких інформаційні комп'ютерні технології є звичним, зручним, потужним інструментом ефективної фахової роботи.

Мета статті: визначити можливі способи використання комп'ютерних технологій у роботі фахівців дошкільної освіти і розглянути шляхи опанування такими способами роботи.

Аналіз досліджень Висвітлення проблем, пов'язаних з використанням сучасних інформаційних та комп'ютерних технологій у навчальному процесі, започатковано і розвинуто в фундаментальних роботах учених: Р. Вільямса Б. Гершунського, В. Глушкова, А. Єршова, К. Маклін, Ю. Машбиця, С. Пейперта, Є. Полат та ін. У роботах цих авторів показано, що впровадження комп'ютерних технологій у практику навчання є однією з форм підвищення ефективності навчального процесу.

У дослідженнях вітчизняних учених М. Жалдака, Ю. Жука, В. Лапінського, В. Мадзігона, Н. Морзе, Ю. Рамського розглянуті цілі, теоретичні та методологічні основи, психолого – педагогічні проблеми й можливості застосування нових інформаційних технологій у процесі навчання, а також аналізуються окремі програмні засоби навчального призначення, обговорюються проблеми становлення комп'ютерно-орієнтованих методичних систем навчання математики, фізики, інформатики та інших предметів.

Технології комп'ютеризованого навчання досліджували вітчизняні вчені А. Ашерев, А. Довгялло, О. Савельєв, О. Молібог та зарубіжні – Г. Клейман, Н. Краудер, С. Пейперт, В. Скіннер.

Питаннями розробки та застосування засобів навчання на основі комп'ютерної техніки та створення методичної підтримки їх використання займалися вчені: Н. Апатова, А. Верлань, М. Головань, А. Гуржій, Ю. Дорошенко, М. Жалдак, Ю. Жук, І. Іваськів, В. Лапінський, В. Мадзігон, Д. Матрос, Н. Морзе, С. Раков, Ю. Рамський, І. Роберт, П. Ротаєнко, В. Руденко, М. Семко, О. Християнінов.

Психолого-педагогічні та дидактичні аспекти комп'ютеризації навчального процесу розкриті в дослідженнях психологів та педагогів П. Гальперіна, Б. Гершунського, М. Ігнатенка, Ю. Машбиця, В. Монахова, П. Підкасистого, І. Підласого, З. Слєпканя, Н. Тализіної, О. Тихомирова та ін.

Особливості застосування комп'ютерних технологій у навчальному процесі відображені в дисертаційних дослідженнях В. Безуглого, Н. Голівер, С. Каяліної, К. Ковальнової, В. Краснопольського, А. Сільвейстра та ін.

Сьогодні комп'ютерні технології можна вважати тим новим способом передачі знань, що відповідає якісно новому змісту навчання й розвитку дитини. Цей спосіб дозволяє дитині з інтересом учитися, знаходити джерела інформації, виховує самостійність і відповідальність при одержанні нових знань, розвиває дисципліну інтелектуальної діяльності. Підвищення якості дошкільної освіти в Україні в сучасних умовах визначається рівнем використання інформаційних технологій в дошкільних закладах.

Ефективність комп'ютеризації навчання в дошкільних освітніх установах і освітніх школах залежить як від якості застосовуваних педагогічних програмних засобів, так і від уміння раціонально й ефективно їх використовувати в освітньому процесі. Сприяють цьому розвиток доброзичливого користувальницького інтерфейсу комп'ютера, розширення його мультимедійних можливостей, інтеграція із системами телекомунікацій. Якісне й кількісне розширення рядів користувачів комп'ютера в системі дитячого утворення актуалізує питання про його роль, місце, значенні в освітньому процесі, виправданості й пріоритетах використання комп'ютера як засіб навчання.

Комп'ютер також є засобом для навчання важливим аспектам комунікації, необхідної для спільної діяльності. Відомо, що до основними мотивами старших дошкільників є встановлення й підтримка позитивних стосунків із дорослими й однолітками. У дітей 5-7 років спостерігається ситуативно-ділова форма спілкування з ровесниками. Діти спілкуються, радяться, допомагають один одному, намагаються налагодити ділове співробітництво, погодити свої дії для досягнення мети, що становить головний зміст потреби в спілкуванні. Спільні дії дітей сприяють розвитку спілкування між ними, збагаченню мови, готують до навчання в школі [4; 5].

Одночасно зі схильністю дошкільника до спілкування й спільної діяльності з дорослими в нього з'являється й інший мотив – прагнення до самоствердження. Тому роль дорослого в комп'ютерних заняттях дітей значна. Вона полягає не тільки в наданні дітям свободи, але й у допомозі освоєння нового, в оцінці результатів і заохоченні успіхів дітей, що дуже важливо для них. Безумовно, в організації занять із дітьми варто завжди брати до уваги зону найближчого розвитку кожної дитини.

Застосування інформаційних комп'ютерних технологій дозволяє реалізувати диференційований підхід до учнів з різним рівнем готовності до навчання. Інтерактивні навчальні програми, засновані на гіпертекстовій структурі й мультимедіа, дають можливість організувати одночасне навчання дітей, що володіють різними нахилами й можливостями. Поряд з освітніми функціями інформаційні комп'ютерні технології можуть впливати й на фізичний стан дітей дошкільного віку.

Одне з головних умов впровадження комп'ютера в освітній процес дитячих освітніх установ – з дітьми повинні працювати фахівці, що знають технічні можливості комп'ютера, що володіють навичками роботи з ними, чітко виконують санітарні норми й правила використання комп'ютерів в установах освіти, що добре орієнтуються в комп'ютерних програмах, розроблених спеціально для дошкільників, що знають етичні правила їхнього застосування й використання, що володіють методикою підготовки дітей до використання нових технологій.

Застосування комп'ютера в дошкільній освітній установі можливо й необхідно, воно сприяє підвищенню інтересу до навчання, його ефективності, розвиває дитину всебічно. Комп'ютерні програми залучають дітей у розвивальну діяльність, формують культурно значимі знання й уміння. Розвивальний ефект залежить від дизайну програми, доступності її для дитини, відповідності її рівню розвитку й інтересу. Крім того, фахівці повинні добре знати вікові анатомо-фізіологічні й психічні особливості маленьких дітей і виховно-освітню програму в дитячих освітніх установах. При реалізації інформаційних комп'ютерних технологій варто виключити всякий примус і гальмування бажань дитини [2; 2].

Використання сучасних інформаційних комунікаційних технологій як інструмента безперервної підготовки педагога дошкільної установи підвищує ефективність цього процесу. В останні роки значно збільшилася кількість дошкільних установ, що мають комп'ютери й вихід в Інтернет, що розширює можливість організації методичної роботи з фахівцями в комп'ютерній мережі.

У сучасному світі Інтернет перестав бути тільки засобом зберігання, пошуку, відбору, аналізу інформації, яким його сприймали ще років десять назад. Він став найдешевшим і зручним засобом спілкування людей.

Дистанційні проекти (семінари, виставки, конкурси й т.д.), які реалізуються за допомогою сучасних телекомунікаційних технологій (електронної пошти, форумів, чатов, ICQ і т.д.) сприяють розвитку творчості, ініціативності, допомагають педагогам зрівняти свій рівень із досягненнями колег.

У зв'язку із цим особливу актуальність набувають проблеми забезпечення доступу педагогів дошкільних установ до інформаційно-методичних ресурсів з дошкільної освіти й організації науково-методичної роботи з фахівцями в комп'ютерній мережі.

Уточнимо поняття інформаційна грамотність. Сама грамотність традиційно й до останнього часу стосувалася вміння читати й писати. Однак у сучасному трактуванні поняття “грамотність” одержало більше широке тлумачення. Наприклад, часто говорять про професійну грамотність – “грамотний лікар”, “грамотний педагог”, “грамотний вихователь”. Інформаційна грамотність, на нашу думку, – це оптимальні способи роботи зі знаками, моделями, даними, інформацією й подання їх зацікавленому споживачеві для рішення теоретичних і практичних завдань; механізми вдосконалювання технічних середовищ виробництва, зберігання й передачі інформації; розвиток системи навчання, підготовки людини до ефективного використання інформаційних засобів, інформації й телекомунікацій.

Це визначає основні напрямки в роботі на навчальних заняттях: забезпечення міцного й свідомого оволодіння майбутніми фахівцями основних знань про процеси перетворення, зберігання й використання інформації й на цій основі розкриття студентом ролі інформатики у формуванні сучасної наукової картини світу, значенні інформаційної технології й обчислювальної техніки в розвитку сучасного суспільства, прищеплювання їм навичок свідомого й раціонального використання комп'ютера у своїй навчальній, а потім професійній діяльності.

Електронна пошта, e-mail, – одна з найбільш часто використовуваних можливостей Інтернету. Будь-який користувач, що має доступ до Інтернету, може зареєструвати безкоштовну поштову скриньку на одному із загальнодоступних серверів електронної пошти, повідомити зацікавленим особам свою електронну адресу й почати відправляти й одержувати повідомлення на свій e-mail.

Поштова адреса (адреса електронної пошти, e-mail address) – унікальний визначник поштової скриньки користувача. У мережі Інтернет поштова адреса має вигляд: ім'япоштовоїскриньки@ім'япоштовогосервера (інакше кажучи, ім'якористувача”@”назвадомену).

Цю електронну адресу користувач одержує при реєстрації. Унікальне ім'я користувача (акаунт, логін) і пароль можна вибрати за своїм бажанням. Вони вводяться (у парі) щораз, коли необхідно перевіряти (одержувати й відправляти) електронну пошту.

Незвичайний символ “@”, названий у просторіччі “собакою” у російськомовному Інтернеті чи “мавпочкою” в україномовному, у комп'ютерний побут увів творець однієї з перших поштових програм Рэй Томлінсон. Англійською мовою символ “@” звучить як “ет”. Цей варіант вимови переважно використовувати при визначенні поштової адреси.

Основні правила, яких дотримуються користувачі при роботі з електронною поштою:

Електронний лист, як і паперовий, починають і закінчують загальноприйнятими вітаннями. Може виникнути ситуація, коли треба вказати конкретно людину чи особу, для якої призначається лист, що відправляється на загальну адресу, куди приходять пошта для всієї організації. У цьому випадку вказують його ім'я прямо в рядку адреси. При цьому саму адресу беруть у кутові дужки, наприклад: І.Іванов<doshkole@ukr.net>; у комірці “Тема” завжди вказують, про що мова йде в листі, щоб одержувач відразу міг довідатися про його зміст; намагаються писати короткі повідомлення, а довгі розбивають на частині порожніми рядками, щоб полегшити їхнє розуміння; грамотно й коректно становлять фрази, щоб уникнути неправильного тлумачення слів; завжди підписують свій лист, включаючи в підпис своє ім'я й іншу істотну для спілкування інформацію (наприклад, телефон, адреса, посада та ін.); закінчують лист підписом, вона відділяється від основного тексту спочатку пробілом, а потім рядком із двома дефісами й пробілом (---і) [3; 2].

Форумами (або веб-конференціями) можуть бути як спеціальні сайти, так і розділи на сайтах, призначені для того, щоб відвідувачі могли дискутувати, залишаючи свої повідомлення. Повідомлення, які містяться у форум, доступні для читання всіма відвідувачами (на відміну від електронної пошти). Форуми бувають тематичні й універсальні.

Прийняти участь у форумі, тобто, залишити своє повідомлення на форумах можна після реєстрації на сайті. Кожний відвідувач форуму, що бажає помістити на ньому свій коментар, вибирає собі ім'я (логін) і пароль. Якщо таке ім'я вже існує на форумі, то буде запропоновано придумати для себе інше. При реєстрації буде потрібно вказати адресу своєї електронної пошти. На цю адресу буде вислане посилання для активізації акаунта. Активізацію необхідно виконати протягом 24 годин від моменту реєстрації.

На освітніх сайтах в Інтернеті педагог може знайти багато цікавих форумів. Загальні принципи їхньої роботи форумів приблизно однакові.

Кожний бажаючий брати участь в обговоренні залишає своє повідомлення (пост) у відповідній темі. Клацнувши за назвою теми, учасник може ознайомитися зі списком повідомлень, упорядкованих відповідно до дат надходжень. Звичайно повідомлення несуть інформацію “автор – тема – зміст – дата/час”. Повідомлення й всі відповіді на нього утворюють гілку (“тред”).

За дотриманням правил, які звичайно публікуються на сторінці реєстрації, на форумі стежить модератор. Це учасник, наділений повноваженнями видаляти чужі повідомлення, а також контролювати доступ окремих учасників. Він також вирішує виникаючі технічні питання. Модератор має право видаляти повідомлення, які він вважає не відповідними темі, або недоречними для розміщення з етичних міркувань.

Звичайно в кожного форуму з'являється постійні активні відвідувачі – ядро аудиторії. Це люди, які, загалом, і формують настрій на форумі.

Спілкування на форумі найчастіше відбувається не у формі монологу, а у формі своєрідного діалогу, що розтягується в часі.

Основні правила відвідувачів форуму:

Повний список правил мережного етикету, або, як його ще називають, “етикету” (Netiquette), можна знайти в Інтернеті. Приміром, на сторінці <http://www.albion.com/netiquette/> або в перекладі на російську мову – на сайті <http://www.helios-tv.ru/rules/netiquette/>.

На сайтах <http://avy.ru>, <http://paper.key.ru> і ін. педагоги можуть ознайомитися інформацією з використання Інтернету як засобу спілкування [2; 1].

Поєднання інформаційних комп'ютерних технологій і інноваційних педагогічних методик здатне підвищити ефективність і якість освітніх програм, підсилити адаптивність системи освіти. Основна увага при цьому приділяється адаптивній системі навчання, що базується на інформаційних технологіях, що створює найбільш сприятливе середовище для розвитку дітей із уже виявленою обдарованістю й міцною основою для побудови дидактичної системи розвитку потенціалу, наявного в кожній дитини, а також враховує вікові й індивідуальні особливості учнів.

Комп'ютер природньо вписується в життя дитячого садка і є ще одним ефективним технічним засобом, за допомогою якого можна значно урізноманітнити процес навчання. Кожне заняття викликає в дітей емоційний підйом, навіть відстаючі діти охоче працюють із комп'ютером, а невдалий хід гри внаслідок прогалин у знаннях спонукує частину з них звертатися по допомогу до педагога або самостійно домагатися знань у грі.

З іншого боку, цей метод навчання дуже привабливий і для педагогів: допомагає їм краще оцінити здатності й знання дитини, зрозуміти його, спонукує шукати нові, нетрадиційні форми й методи навчання. Це сфера для прояву творчих здібностей для багатьох: викладачів, методистів, психологів, усіх, хто хоче й уміє працювати, може зрозуміти сьгоднішніх дітей, їхні запити й інтереси, хто їх любить і віддає їм себе.

Висновки:

Для сучасної освіти немає іншого вибору, окрім адаптації до інформаційного суспільства. Залучення обчислювальної техніки є тільки частина такої адаптації. Основна ж мета адаптації в тім, що дітей необхідно навчити обробляти інформацію, вирішувати завдання, спілкуватися з людьми й розуміти суть змін, необхідних у суспільстві. Виконати це завдання спроможні тільки підготовлені, освічені фахівці, які в своїй роботі використовують широкий спектр потенціалу сучасних інформаційних комп'ютерних технологій.

Це постійно діючий процес, який містить сукупність загальних цілей комп'ютеризації навчально-виховної роботи, реалізація яких можлива в результаті впровадження збалансованої системи традиційних педагогічних технологій, збагачених і підсилених потужним багатофункціональним інструментом – мультимедійним комп'ютерним комплексом. Тільки спільні зусилля студентів, викладачів, адміністрації в цьому напрямку дозволять досягнути бажаної мети. Шляхи досягнення цих цілей будуть варіюватися залежно від навчальних курсів, предметів, людських особистостей і часу. Але важливо, щоб усі ці варіанти змін відбувалися в рамках загальних цілей, розглянутих у певній послідовності, що дозволить кожному молодому фахівцеві поповнювати свої знання й формувати нові практичні навички роботи на комп'ютерах на основі раніше засвоєного досвіду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ф. М. Рівкінд Використання сучасних інформаційних технологій в початковій школі. – 2007, <http://edu.ukrsat.com>.
2. О. Сіпачова, М. Глухова “Інформатика”. – 2008, <http://www.pleyady.kiev.ua>.
3. Иванова С.Н. Модели пропедевтики информационной культуры начальной школы: зарубежный и отечественный опыт. – К., 2007.
4. Лавреньова Г. П. Вплив комп'ютеро орієнтованих засобів навчання на розвиток наочно-образного мислення дошкільників. – К., 2007. – <http://www.nbu.gov.ua/>
5. С.П.Шумаева Ретроспективний аналіз використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі шкіл і вищих навчальних закладів США – Умань, 2007. – <http://edu.ukrsat.com>.
6. Олійник Ю. І. Комп'ютерні технології в початковій школі – теорія і практика.//Педагогічні науки Зб. наук. статей. – випуск XXXXIX. – Херсон, 2008. – С. 363-367.
7. Інформатика і навчальний процес: досвід Франції, США, Канади. Огляд. – 2008, <http://edu.ukrsat.com>.

УДК 371.13:004(043.3)

О.В. Саган

КОМП'ЮТЕРНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті наводиться етимологія поняття “комп'ютерна грамотність”, аналізуються складові комп'ютерної грамотності вчителя початкових класів та шляхи її формування.

Etymology of concept “computer literacy” is pointed out in the article, the constituents of initial classes teacher’s computer literacy and ways of its forming are analyzed.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку науки та техніки нові інформаційні технології широко використовуються не тільки на виробництві, але й в освіті. Більш того, склалися всі об'єктивні передумови для того, щоб інформатизація відбувалася ще на початковому рівні освіти – у молодшій школі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблеми формування комп'ютерної грамотності та інформаційної культури вчителів висвітлені у працях Н. В. Апатової, Б. С. Гершунського, А. П. Єршова, М. І. Жалдака, Н. Г. Джинчарадзе, Г. М. Каджаспірової, С. А. Маркова, Н. В. Морзе, Н. Г. Ничкало,